

Eines i recursos per dinamitzar un club de lectura de clàssics catalans

Introducció

Fa més de deu anys, des d'Espais Escrits vam iniciar un projecte per dinamitzar la lectura d'autors patrimonials de la literatura catalana a les biblioteques públiques: *Clàssics catalans al vostre club de lectura*. L'objectiu era posar de relleu el valor de les obres de la literatura catalana dels nostres "clàssics" i fer-les presents als clubs de lectura. Al llarg d'aquests anys hem visitat mig miler de biblioteques oferint-los l'oportunitat de compartir la lectura de prop d'un centenar d'escriptors patrimonials associats a la Xarxa. A més, el 9 de juny de 2022, Neus Real, doctora en Filologia Catalana,¹ va impartir una píndola formativa per aprofundir i millorar en aquesta activitat que és capaç de col·lectivitzar un fet tan íntim com llegir.

Un club de lectura està format per un grup de persones que es troben, amb més o menys freqüència, per compartir la lectura d'un mateix llibre. La trobada pretén ser un espai de conversa on expressar lliurement opinions sobre la lectura. D'una banda, la sessió obre les portes a la participació de tothom, amb la seguretat que tot el que es digui serà escoltat i, d'altra banda, es disposa de la presència d'un dinamitzador, que en el cas del projecte *Clàssics catalans al vostre club de lectura* és un bon coneixedor de l'obra. El dinamitzador, en qualitat d'expert, té la funció d'organitzar, dirigir i enriquir la trobada literària perquè esdevingui un espai d'aprenentatge col·lectiu i de reflexió conjunta.

Aspectes a tenir en compte

En un club de lectura hi ha tres elements clau:

1. El sentiment de pertinença. Des del moment que l'anomenem "club" fem referència a una associació de persones que se senten membres d'un grup. Els clubs, grups i sessions es basen, doncs, en la dimensió humana i personal, i tenen un paper socialitzador i de cohesió social.
2. El plaer de llegir. Les persones que formen part del club de lectura es troben per compartir la seva experiència lectora en un espai de gaudi.
3. La formació lectora. Com diu la dita, de llegir se n'aprèn llegint. Per tant, el club de lectura ens permet créixer com a lectors.

Els clubs de lectura són realitats vives i n'hi ha de molt diversos. De tota manera, és aconsellable que hi hagi un grup reduït d'assistents

1. Neus Real ha treballat en la divulgació literària en diversos àmbits docents i culturals. Ha coordinat el Màster de Biblioteca Escolar i Promoció de la Lectura (UAB) i ha estat responsable del Seminari de Coordinació de les Biblioteques Escolars de Salt. També ha dinamitzat diversos clubs de lectura i participa en el projecte *Clàssics catalans al vostre club de lectura* dinamitzant obres de Mercè Rodoreda, en nom de la Fundació Mercè Rodoreda.

per poder escoltar les opinions de tothom.² En aquest sentit, el dinamitzador s'ha d'assegurar que tothom trobi el temps i l'espai per poder-hi dir la seva.

En el moment de presentar l'obra que es proposa de llegir és recomanable que el dinamitzador ofereixi indicacions de lectura que enriqueiran la trobada del club. Poden ser qüestions relatives a l'obra: la història (quins temes apareixen i com s'expliquen), els personatges (qui i com són) i el llenguatge (la veu narrativa, els efectes que genera). Però els comentaris també poden centrar-se en l'experiència lectora: què destacaríeu?, en recomanaríeu la lectura?, quin aspecte del text us ha sorprès?... Aquestes indicacions prèvies poden ajudar al bon desenvolupament de la sessió.

Desenvolupament de la sessió

Degut a la diversitat de clubs de lectura que es porten a terme, no hi ha cap recepta màgica ni única. Cada club de lectura s'ha d'organitzar i conduir en relació amb el seu context i la seva realitat. Una possibilitat és començar amb una petita explicació sobre la dinàmica de la sessió per, a continuació, donar la paraula als diversos membres del grup. Al final, el conductor té la missió de relligar les diverses opinions sorgides durant la sessió i aportar el seus coneixements.

És recomanable que les aportacions individuals es produeixin abans que els de la persona que condueix el club de lectura com a expert, per tal de no condicionar cap opinió. Existeixen diverses estratègies: A) Demanar a qui li ha agradat l'obra i fer una mena de debat amb arguments a favor i en contra. B) Fer una ronda perquè tothom ofereixi la seva opinió. C) Demanar que cadascú triï una frase, tres adjectius, una paraula o porti un objecte de casa, per després demanar les explicacions de vinculació amb l'obra. D) Iniciar la trobada amb una lectura en veu alta per propiciar la intervenció dels participants (això funciona especialment quan s'ha llegit una obra de poesia o un text complex). E) Repescar les indicacions de lectura prèvies. Tots aquests aspectes s'han d'argumentar o contrargumentar col·lectivament, intercanviant punts de vista entre els assistents a la sessió.

El conductor ha d'escoltar els lectors, perquè allò fonamental de la trobada és l'intercanvi, compartir experiències lectores. Pot anar prenent

2. Tot i que segons els 10 drets del lector de Daniel Pennac a *Com una novel·la* (1993), els participants també es poden acollir al dret a callar.

notes per, després, relligar tots els fils sorgits durant la sessió i emmarcar-los en la trajectòria i el conjunt de l'obra de l'autor a qui es dedica la sessió, afegint-hi aspectes que consideri d'interès o que no s'hagin comentat. En aquest sentit, és important trobar un equilibri entre les explicacions sobre l'obra i les explicacions sobre la trajectòria de l'autor, prioritzant l'objectiu principal: que l'obra de l'autor patrimonial es llegeixi. Precisament la lectura en veu alta d'alguns fragments pot ajudar a compensar el pes que de vegades es dona a la biografia.

Davant la pregunta: "teniu més ganes de llegir?" la resposta sempre hauria de ser sí, perquè un club de lectura busca promoure la lectura per gust i per plaer, i a la vegada, que els seus integrants aprenguin a partir de la lectura compartida.

El paper del dinamitzador

El conductor d'un club de lectura fa de pont i d'estímul, acompanya, organitza i guia la reflexió sobre l'obra. Ha d'oferir claus de lectura general, que propiciïn que el clàssic (l'obra, l'autor) s'entengui millor. També ha de plantejar les diverses possibilitats d'interpretació de l'obra i fugir de les lectures tancades. L'objectiu del dinamitzador és propiciar el debat entre els assistents, potenciant la idea que qualsevol interpretació o lectura pot ser vàlida, i fomentant la comoditat de tots els participants, encara que apareguin consideracions contràries.

És important que el dinamitzador marqui un cert ordre en les intervencions, però que també se sàpiga adaptar a totes les situacions i contextos, donant joc a aquelles persones més tímides, a qui costa parlar, i acotant les intervencions d'aquelles persones que acaparen temps.

Activitats complementàries

Una eina molt útil a l'hora d'aprofundir en les lectures són les activitats complementàries que serveixen per revitalitzar el club i aportar-hi més elements d'anàlisi de l'obra (recursos comprensius i interpretatius, informació sobre els autors i les obres, possibilitats de contrastar lectures...) i cohesió del grup.

Les visites a cases museu dels autors, les rutes literàries, veure alguna pel·lícula o visitar alguna exposició relacionada amb l'obra que s'ha llegit són possibles activitats complementàries. En aquest sentit, des d'Espais Escrits n'oferim un ampli ventall, consultables al nostre web espaisescrits.cat: catàleg de rutes literàries, llistat de centres literaris visitables, exposicions i espectacles literaris o la possibilitat, un cop l'any, de fer un viatge literari.